

CYNGOR DOSBARTH GWLEDIG PENLLYN

ADRODDIAD

Y

SWYDDOG MEDDYGOL

ar

GYFLWR IECHYD Y DOSBARTH

am

1963.

Mr. Cadeirydd, Boneddigion,

Cyflwynaf i chwi adroddiad ar gyflwr iechyd y dosbarth am y flwyddyn yn diweddu 31ain. o Ragfyr, 1963.

Amcangyfrif y Cofrestrydd Cyffredinol o'r boblogaeth yng nghanol 1963 oedd 2,780 (2,800 yn 1962). 'Roedd y boblogaeth yn 2,792 pan gyfrifwyd yn 1961 a 2,830 yn 1951.

Yr oedd 55 o enedigaethau bywanedig, (47 yn 1962 a 42 yn 1961 a 52 yn 1960). Nid oedd un genedigaeth marwaredig.

Bu dau farwolaeth o blentyn dan flwydd oed, a bu un o'r ddau farw yn y mis cyntaf.

Ni bu un achos o farwolaeth mam ar enedigaeth plentyn.

Bu 27 o farwolaethau (33 yn 1962 ac yn 1961). Yr achosion mwyaf cyffredin oedd cancer, afiechyd ar y galon, afiechyd rhydveli y galon, ac anafau llestriog y gyfundrefn nerfau. Dyma'r achosion mwyaf cyffredin yn y wlad yn gyffredinol.

Nid oedd un achos o ddarfodedigaeth o'r ysgyfaint nac un farwolaeth o'r afiechyd yma.

Dymunaf ddiolch i Mr. David Williams, yr Arolygydd Iechyd a'r swyddogion eraill am eu cyd-weithrediad yn ystod y flwyddyn.

Yn gywir, eich ufudd was,

H. Francis,

M.B., Ch.B., D.P.H.

Swyddog Meddygol Rhanbarthol y Sir.

CYFFREDINOL.

Arwynebedd y Dosbarth:	98,469 o aceri.
Gwerth Trethiannol:	£35,077.
Poblogaeth (Ffigyrau'r Cofrestrydd Cyffredinol)	2780
Nifer y tai annedd:	906
Cyfanswm treth geiniog yn y bunt:	£127.

GENEDIGAETHAU.

Byw a marwanedig	55
Bywanedig	55
Marwanedig	DIM
Genedigaethau yn ol mil o boblogaeth	19.78 (1961-15.46); (1962-16.78).
Genedigaethau anghyfreithlon yn ol mil o boblogaeth	1.44

	<u>Gwrw</u>	<u>Benyw</u>	<u>Cyfanswm</u>
Bywanedig			
Cyfreithlon:	30	21	51
Anghyfreithlon:	-	4	4

MARWOLAETHAU.

	<u>Gwryw</u>	<u>Benyw</u>	
Cyfanswm: 27	18	9	
Marwolaethau yn ol mil o'r boblogaeth			09.71
Y ffigur am 1962			11.78
Marwolaethau plant dan flwydd oed:-			
	<u>Gwryw</u>	<u>Benyw</u>	<u>Cyfanswm</u>
Cyfreithlon:	0	2	2
Anghyfreithlon	0	0	0
Marwolaethau plant yn ol mil o enedigaethau	36.36		
(Y ffigyrau am 1962)	21.27		
Marwolaethau plant cyfreithlon yn ol mil o enedigaethau	39.21		
Marwolaethau plant dan bedair wythnos oed:-			
	<u>Gwryw</u>	<u>Benyw</u>	<u>Cyfanswm</u>
Cyfreithlon:	0	0	0
Anghyfreithlon:	0	0	0
Marwolaethau mamau (Ynglyn a beichiogi a geni plant).	DIM		
Marwolaethau o'r canser:	3	2	5
(Yn ol mil o'r boblogaeth)	1.80		
(Y ffigyrau am 1962)	2.14		
Marwolaethau oddiwrth Ddarfodedigaeth (yn ol mil o'r boblogaeth).	DIM		
(Y Ffigyrau am 1962)	DIM		

GWASANAETH IECHYD YN Y DOSBARTH.

- SWYDDOGION IECHYD.
Un Swyddog Meddygol.
Un Arolygydd Iechyd.
- CYFLEUSTERAU LABORDY:
Dwr: Dadansoddiad cemegol gan y Dadansoddwr Cyhoeddus yng Nghaer.
Arolygu bacteriologaid gan Labordy Iechyd y Cyhoedd, Conwy.
Llaeth: Profion am lendid, ansawdd cadw, darfodedigaeth a "brucellosis" gan Labordy Iechyd y Cyhoedd, Conwy.
- AMBIWLANS: Un Ambiwllans yng Nglanrafon hyd Awst 1963.
- CLINIGAU LLESIANT PLANT:
Cynhelir clinig o'r math ddwywaith yn y mis, yn Yr Hafan, Bala.
- CLINIGAU DARPAR GENI:
Unwaith yn y mis, yn y clinig yng Nghorwen.
- CLINIG ORTHOPAEDIC: Unwaith yn y mis, yn Yr Hafan, Bala.
- CLINIG DARFODEDIGAETH: Pob pythefnos yn Plasyndre, Bala.
- ATALHEINTIO DIPHTHERIA:
Ceir atalheintio ar fabanod yn y Clinig Llesiant Plant ac ar fabanod a phlant yn yr Ysgol Gynradd.
- YSBYTTAI: Nid oes yr un ysbyty o fewn tiriogaeth y Cyngor Dosbarth.

10. AFIECHYDON HEINTUS:

Cyfanswm yr Afiechydon Heintus (heblaw Darfodedigaeth) a wnaed yn hysbys yn ystod y flwyddyn: 6

Y Dwymyn Goch	-	0
Twymyn y Perfedd	-	0
Y Pas	-	0
Y Frech Goch	-	6
Llid yr Ysgyfaint	-	0

<u>DARFODEDIGAETH.</u>		<u>Gwryw</u>	<u>Benyw</u>	<u>Achosion Newydd</u> <u>Cyfanswm</u>
Ysgyfeiniol	-	0	0	0
Anysgyfeiniol	-	0	0	0

MARWOLAETHAU O ACHOS DARFODEDIGAETH.

Ysgyfeiniol	-	0	0	0
Anysgyfeiniol	-	0	0	0

ACHOSION MARWOLAETHAU.

1963.

		<u>Gwryw</u>	<u>Benyw</u>
Darfodedigaeth yr Ysgyfaint	-	0	0
Parlys llym	-	0	0
Canser Ystumog	-	0	1
Canser yr Ysgyfaint	-	2	0
Canser y Fron	-	0	0
Canser (Safleoedd eraill)	-	1	1
Clefydau y Gwaed	-	0	0
Troetnlif	-	1	0
Anafau llestriog cyfundrefn y nerfau	-	2	2
Afiechyd rhydweliâu'r galon	-	3	0
Gorbwys gyda chlefyd y galon	-	3	0
Clefydau eraill y galon	-	0	0
Clefydau cylchredol eraill	-	0	1
Anwydyst	-	0	0
Llid yr ysgyfaint	-	2	0
Bronceitus	-	0	0
Clefydau eraill y gyfundrefn anadlu	-	1	0
Casgliad ar yr ystumog a'r perfeddyn bach	-	0	0
Llid yr Ystumog, y coluddion a'r dolur rhydd	-	0	0
Llid yr elwlod	-	1	0
Gordyfiant y chwaren wrth enau'r blédren	-	1	0
Afiechydon eraill	-	1	1
Damweiniau gan foduron	-	0	0
Pob damwain arall	-	0	1
Camffurfiadau Genedigol	-	0	2

DEDDF CYMORTH GWLADOL 1948.

Ni fu yr un achos o dan Adran 47 o'r Ddeddf hon yn ystod y flwyddyn.

GLANWEITHDRA BWYD.

Ni fu yr un erlyniad o dan y pennawd hwn.

Rhoddyd cyngor yn gyffredinol fel oedd angen.

ADRODDIAD BLYNYDDOL YR AROLYGYDD IECHYD - 1963.

1. CARTHFFOSTAETH:

Gofynwyd i'r Cyngor gan Bwrdd Afonydd Dyfrdwy a Chlwyd i roddi sylw i'r ansawdd terfynol o'r cynlluniau carthffosiaeth. Penderfynwyd cymeryd samplau bob chwe mis yn Llandderfel a Llanuwchllyn, ac unwaith y flwyddyn o'r cynlluniau eraill y Cyngor.

2. CYFLENWAD DŴR:

Samplau o weithfeydd dŵr y Cyngor :- 11
Samplau eraill :- 38

Dengys sampl cemegol fod cyflwr organaidd y dŵr yn foddhaol.
Dechreuwyd y gwaith o osod pibell ddŵr o'r Bala i Glanrafon.

Rhif y tai yn defnyddio dŵr y Cyngor:-

Plwyf	Yn y Tŷ	Pibell Allan
Llandderfel	100	3
Llanfor	48	17
Llangywair	11	-
Llanuwchllyn	142	-
Llanycil	105	3

Mae mwyafrif o ffermydd, sydd ymhell o gyrraedd dŵr y Cyngor, a chyflenwad dŵr preifat, ac amryw eraill yn cymeryd mantais ar y Ddeddf Amaeth i baratoi dŵr preifat.

3. YSBWRIEL:

Cafwyd beth trafferth gyda thaflu ysbwriel yn ddiawdurdod yn y tomenydd lludw a chymerwyd camrau i'w rhwystro.

4. CARAFANNAU:

Ychwanegwyd rhif safle Brynmelyn i 60 ac adnewyddwyd trwydded Ardd Bella, Llanfor. Gwrthodwyd ceisiadau am ychwanegu dwy safle gan y Pwyllgor Cynllunio.

5. FFATRIOEDD:

Ychwanegwyd un ffatri a dilewyd un ffatri o'r rhestr yn y cofrestr.

6. DIFA PLAŴU:

Gwnaed 678 o archwiliadau yn ystod y flwyddyn. Archwiliwyd 332 o ffermydd a 108 o adeiladau eraill. Rhoddwyd triniaeth mewn 20 o achosion.

7. TAI:

Cymeradwywyd 4 cais am gymorthdal safonol a 3 cais am gymorthdal llawn.
Derbyniwyd ymrwymiad mewn dau achos i beidio a gosod tai anaddas.
Troswyd 4 tŷ yn Trafalgar Street, Llandderfel i ddau dŷ i'r henoed. Ni chodwyd un tŷ newydd yn ystod y flwyddyn.

8. Y DDEDDF RIENT:

Ni dderbyniwyd cais am Dystysgrif Cywair Drwg.

9. BWYD:

Ildiwyd bwyd anaddas ar bedwar achlysur. Ni erlynwyd neb am beidio a chydymffurfio a'r Rheolau Bwyd.

10. TY LLADD:

Nid oes tŷ lladd yn y dosbarth. Derbynir cig o'r Bala ac o Wrecsam.

11. PWLL NOFIO:

Nid oes pwll nofio yn y dosbarth.

NIFER A NATUR YR YMWELIADAU:

Y DEDDFAU IECHYD:-

1.	Carthffosiaeth	171
2.	Cyflenwad Dŵr	101
3.	Ysbwriel	15
4.	Casbethau	51
5.	Carafannau	32
6.	Ffatrioedd	7
7.	Siopau	31
8.	Dife Pla	23

Y DEDDFAU TAI:

1.	Cyffredinol	251
2.	Y Ddeddf Rhent	-

DEDDFAU BWYD:

Bwyd Anaddas	4
Paratoi Cadw a Gwerthu	
Bwyd	31
Amrywiaethol	17

RHYBUDDION:

	<u>Anfonwyd</u>	<u>Cydymffurfiwyd</u>
Rhybuddion Rhagarweiniol	14	12
" Ffurfiol	1	1

